

ÜNİVERSİTELİ VE İŞÇİ GENÇLİĞİN GELECEK BEKLENTİLERİ VE KÖTÜMSERLİK-İYİMSERLİK DÜZEYLERİ*

Müzeyyen GÜLERİ*

ÖZET

Endüstrinin isteklerine göre eğitim gören üniversiteli gençlik ve endüstriyel üretimde yer alan işçi gençlik kent ortamında geleceğe nasıl bakmaktadırlar? Bu soruya cevap aramak üzere 1994 yılında İstanbul'da yapılan araştırmada 16-24 yaş grubundaki gençler incelenmiştir. Bulgular bir anket ve Scheier ve Carver'in "Yaşam Yönelimi Testi" aracılığıyla elde edilmiştir.

1- Araştırma bulguları göstermiştir ki; üniversiteli gençlik geleceğe güvenle bakmada öğrenime birinci derecede yer vermemektedirler. Çok çalışma %57.6 oranla birinci neden, eğitim %34.5'le ikinci neden olarak gösterilmiştir.

2- Üniversiteli gençlerin gelecekte beklentileri %36.7 oranla iyi bir iştir ve %27.7 oranında sıcak dostluk ilişkisidir.

3- Üniversiteli gençliğin daha bağımsız ve iyimser (%49.0) olduğu gözlenmiştir.

4- İşçi gençlik gelecekte %34 oranında daha çok iyi bir eş istemektedirler. Onların zaten işleri vardır.

5- İşçi gençliğin daha bağımlı ve kötümser (%60.9) olduğu gözlenmiştir.

Toplumun geleceğini yönlendirecek gençlerin gelecek beklentisi bakımından daha iyimser olmalarında yarar vardır. Bu durum sağlıklı ve umutlu bir toplumu hazırlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, gelecek beklentisi, kötümserlik-iyimserlik.

Future Expectations of University Students and Youngworkers and Their Levels of Optimism and Pessimism.

SUMMARY

How do the university youth educated according to the needs of the industry and the working youth in industrial labor force orient themselves toward the future in urban environment? To study this question, young people who are between 16-24 age investigated in this research carried out in İstanbul, in 1994. The findings are obtained with a questionnaire and the Scheier and Carver's "Life Orientation Test".

1- The finding show that university students don't give primary importance to education. Working hard with 576.% is the first importance, education with 34.5% is the second.

+ Bu makale 1994 yılında yapılmış daha geniş kapsamlı bir araştırmadan alınmıştır ve III. Sosyal Psikiyatri Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

* Yrd. Doç. Dr., M.S.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü.

2- The expectations of university students for the future are good job with 35.7% and a sociable atmosphere with 27.7%.

3- University youth are more independent and pessimistic with 49.0% towards the future.

4- Working youth want to get married a good partner with 34.0%.

5- Working youth are more dependt but optimist with 60.9%

It is essential that the youth who will give shape to the future of society have optimistic expectations for the future.

Key words: Youth, future expectation, pessimism-optimism.

GİRİŞ

Bir toplumda gençlerin geleceğe ilişkin beklentileri o toplumun gelişim çizgisini ve dinamiğini belirleyen önemli etkenlerdendir. Ekonomik hayat için yarışmanın ve başarının ön planda olduğu endüstri toplumlarında gençler için "gelecek kaygısı" çocukluk yaşlarından başlamaktadır. Nitelikli insan olma çabası sonraki yıllarda da sürüp gitmektedir. Endüstri toplumu bunu istemektedir.

Bir insanın davranışlarını geçmiş yaşantıları kadar gelecekte beklenenleri de belirler (Adler, 1994). "Yaşam Amacı" insanın önündeki hedef veya yol gösteren bir ışık gibidir. Aynı gerçek toplumlar için de geçerlidir. Toplumlar ekonomik ve sosyal politikalarıyla hedeflerini belirler, gelişim çizgisinde ona göre yol alırlar. Toplumda gençlerin geleceğe ilişkin beklentileri ise toplumun gelişim çizgisini ve dinamiğini belirleyen önemli etkenlerdendir. Çünkü gençlik, toplum için potansiyel bir güçtür. Bu noktada toplumun gelecek beklentisiyle gençlerin gelecekte beklenenleri çakışmaktadır (Tolan 1990). Ancak beklenti düzeyi, toplum için de insan için de her şeyden önce elde bulunan güvenilir temellere, verilere bağlıdır.

Gençliğin gelecek beklentisinde rol oynayan güvendiği dayanaklara bir göz atarsak, öncelikle gençlerin ailesinin olanakları, eğitim-öğretim fırsatları, yetenek ve beceri düzeyleri akla gelir. Gençlerin yaşama bakış açısının ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ile yakından ilişkisi vardır. Üst Sosyo-Ekonomik Düzey ailelerinin çocuklarında başarı

güdüsü, iç kontrole inanç, sosyal değişmeye yatkınlık ve iyimserlik gözlenirken, alt SED ailelerden gelen gençlerden daha çok dindarlık, dış kontrole inanç, başarı ve gelecek beklentisinde kadercilik, düşük benlik algısı ve karamsarlık gibi özellikler gözlenmektedir (Kağıtçıbaşı, 1973; Roberts ve Bengston, 1993).

Yapılan araştırmalara göre okulu bırakan çocukların çoğu geniş ailelerden gelmektedir (Ünver, 1986; Gökçe, 1976; Ozankaya, 1981). Bu ailelerde çocukların veya gençlerin okul başarısızlığı, başarı güdüsünün azlığından veya düşük benlik algısından da kaynaklanıyor olabilir. Kalabalık aileler iyi bir eğitim ve bu eğitime bağlı olarak güvenli bir gelecek beklentisi sağlayamamaktadırlar.

Tolan'ın yaptığı bir çalışmada gençlerin geleceğe güvenle bakmada öğrenimi (%32.3), ve bilgi ve beceriye sahip olması (%23.3) oranında önemli görmesi yanında, ailenin varlıklı olmasını da (%20.1) üçüncü sırada belirtmesi anlamlı bir bulgudur. Gelecekte güvence sağlaması bakımından diplomanın gençlerin gözündeki önemi giderek azalmaktadır (Tolan, 1990).

Ekonomik hayat için yarışmanın ve başarının ön planda olduğu endüstri toplumlarında gençler beklentilerini gerçekleştirebilmek için nitelikli, bilgili ve becerili insanlar olmak zorundadırlar. Bu zorunluluk çocukluk yıllarından başlar. Eğitim çabaları hep gelecekteki insan modelini yakalamak içindir. Bilim ve teknolojik gelişmeler karşısında insan karmaşıklaşan bir yaşam biçimine uymak zorunda kalmaktadırlar. Özellikle eğitim gören gençler daha karmaşık bir gelecek için hazırlanmaktadır.

Gelecekteki iş yaşamı için uzun yıllar boyunca hazırlanan gençlik ve bu çok doğaldır. Endüstri toplumu da insanları işleriyle birlikte düşünmektedir. Bu hazırlanma gençliğin yaşam amacına göre hareket etmesi aynı zamanda da zorlanmasıdır.

Gençlerin, çalışan kesimi de teknolojik ve kültürel değişimden etkilenmektedir. Endüstriyel üretimde yer alan işçi gençlerin mekanı gecekondulardır. Bu yeterince eğitilmemiş ve deneyimsiz gençlik, düşük ücretli ve uzmanlaşmamış işlerde çalışmaktadırlar. İşleriyle ilgili güvensizlikleri vardır. Bilgi yetersizliği değişen çalışma koşullarında "verimsizliğe" ve işçinin "işini kaybetme korkusu" na yol açmaktadır (Etkin, 1980; Çakır, 1984). Buna karşı

lık onların kentin sosyal ve kültürel hayatına katılma arzuları ve gayretleri de oldukça yüksektir (Gökçe, 1976).

Ülke genelinde veya küçük kent yapısı içinde gelir düzeyi ve eğitim düzeyi arttığı oranda geleneksel davranışlar çağdaş davranışlara dönüşmektedir (Kongar, 1982).

Zorlanmalarla karşı karşıya kalan birey iyimser bir beklenti içindeyse sıkıntı yaratan durumlar için bile sonucun iyi olacağına inanır. Araştırmalar böyle bireylerin sorunları çözmek için sürekli çaba içinde olduklarını göstermektedir (Aydın ve Tezer, 1991).

İyimserliğin yüksek oluşu daha çok sosyal etkinliklerle ilgili olurken, kötümserliğin kaynağı daha çok ekonomik nedenlerle ilgili olabilmektedir (Bank and Slawings, 1992). Kötümserlik isteklerini açıkça ifade edememekle de ilgilidir (Baykara, 1989; Ünver, 1986). İşçi gençler kendilerini gizliyor olabilir.

Türkiye'de çocuk ve gençler üzerinde yapılan çalışmalarda kendini gizleme eğiliminin olduğu gözlenmiştir (Topçu, 1982; Güler, 1983). Kültüre ilişkin özelliklerin kişiliğin gelişiminde etkili olması bakımından gençlik grupları arasında farklar oluşmaktadır. İşçi gençlik kendini açıkça ifade edeme ve yaşanan kötü duyguları gizlemek gibi geleneksel değerleri daha çok içselleştirmektedir. Baskılı aile tutumları ve işyeri sorunları işçi gençliğin kötümserliğini artırıyor olabilir (Holtzman, 1965; Kaplan, 1971; Gökçe, 1984; Baykara, 1989).

Türkiye'de İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük kentlerde hızlı göç ve kentleşme dolayısıyla işçi gençlik ve üniversiteli gençlik iç-içe yaşamak zorundadırlar. bu hızlı sosyo-kültürel değişim gençlerin özellikle aile yapılarında değişimlere yol açmıştır. Kent yaşamı aileleri ve gençleri ekonomik davranışları, yaşam alışkanlıkları, gelecek beklentileri ve hayata bakış açıları bakımından etkilemektedir. Bu değişim ve etkilenme ortamında üniversiteli ve işçi gençlik farklılık göstermekte midir?

Bu çalışmada aynı kentsel mekanı paylaşan birbirlerinden oldukça farklı yanları olduğu gözlenen gençlik gruplarının **gelecek beklentileri ve iyimserlik-kötümserlik** düzeyleri bakımından benzerlikleri ve farklılıkları olup, olmadığı araştırılmak istenmiştir.

Kent kültürü içinde, farklı özelliklere bağlı olarak ortaya çıkan **alt kültür** gruplarının gençlik için de geçerli olup olmadığı gözlenmek istenmiştir.

Denenceler

Denence 1.0. Üniversiteli ve işçi gençliğin gelecekle ilgili beklentileri farklıdır.

1.1. İşçi gençlik, üniversiteli gençliğe göre gelecekteki ailesinin geniş bir aile olmasını istiyor.

1.2. İşçi gençlik üniversiteli gençliğe göre daha erken yaşlarda evlenmeyi düşünüyor.

1.3. İşçi gençlik, üniversiteli gençliğe göre eş seçimi konusunda daha çok aileye bağlıdır.

1.4. İşçi gençlik, üniversiteli gençliğe göre daha çok çocuk istiyor.

1.5. İşçi gençlik, üniversiteli gençliğe göre eşinin çalışmasını daha az istiyor.

1.6. Üniversiteli gençlik, işçi gençliğe göre gelecekte daha iyi bir iş ve işinde yükselme istiyor.

1.7. Üniversiteli gençlik, işçi gençliğe göre daha çok sıcak dostluk ilişkisi istiyor.

1.8. Üniversiteli gençlik, işçi gençliğe göre gelecekteki başarısını daha çok çalışmayla ilgili görüyor.

Denence 2.0. Gençlik kötümserlik - iyimserlik düzeyleri bakımından farklılık göstermektedir.

2.1. İşçi gençler, üniversiteli gençlere göre daha kötümserdirler.

2.2. Gençler arasında cinsiyete göre kötümserlik-iyimserlik bakımından farklılık vardır.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul'da Mimar Sinan Üniversitesi'nin 1993-94 öğretim yılında öğretim gören 2776 öğrencisi ve İstanbul Bölgesinde Metal Eşya, Tekstil ve Gıda endüstrisinde çalışan 16-24 yaşları arasındaki 213.132 üretim işçisi (DiE 1993 yılılığı) oluşturmaktadır.

Örneklem grubunu İstanbul'da çeşitli iş kollarından altı fabrikada (Goldstar Ürünlerini Üreten Basel A.Ş.; Teletaş; Beko-Teknik A.Ş.; Yükseller A.Ş.; Karen Giyim A.Ş., Narin Tekstil ve Kent Gıda Sanayi A.Ş.) ve çeşitli küçük tekstil atölyelerinde çalışan üretim işçileri ve M.S.Ü. Üniversitesinin Fen-Edebiyat Fakültesi, Mimarlık Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencileri oluşturmuştur.

Örneklemi oluşturan 16-24 yaşları arasındaki gençlerin 239'u üniversite öğrencisi, 243'ü işçidir. İşçilerin 74'ü ilkokulu, 99'u ortaokul ve liseyi ve 63'ü Meslek Lisesini bitirmiştir. Örneklemde 421 sayı ile bekarlar çoğunluktadır. Gençlerin 231'i büyük kentte, 168'i de kasaba ve köylerde doğmuştur. Gençlerin 249'u kız 233'ü erkektir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu gençlerin gelecekle ilgili beklentilerini saptamayı amaçlamıştır. Anket toplam 30 sorudan oluşmaktadır ve gençlerin aile ilişkilerini, gelecekle ilgili beklentilerini araştıran sorular içermektedir.

Scheir ve Carver (1987) tarafından geliştirilmiş olan "Yaşam Yönelimi Testi" (Life Orientation Test) ile de deneklerin iyimserlik-kötümserlik düzeyleri ölçülmüştür. Araç likert tipi bir ölçektir. Ölçekte 12 soru yer almaktadır. Cevap için "kesinlikle katılmıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" ve arada yer alan katılım ifadeleriyle toplam beş seçenek vardır. Seçeneklere verilen cevaplara göre ölçekten en düşük "0" en yüksek "32" puan alınmaktadır. Ölçekte 2, 6, 7 ve 10. sorular değerlendirilmeye alınmamaktadır. Testin üniversiteli gençlik için test tekrar test yöntemiyle yapılan güvenilirlik çalışması Aydın (1991) tarafından yapılmıştır, $r=.77$ ($P<.01$) bulunmuştur. İşçi gençlik için araştırmacı tarafından aynı

yöntemle yapılan güvenilirlik çalışması 40 işçi üzerinde yapılmış $r=.05$ ($P<.01$) bulunmuştur.

Verilen Toplanması ve Çözümlemesi

Anket ve test gençlere fakültelerde ve fabrikalarda bir aylık sürede uygulanmıştır. Ankete verilen cevapların frekansları ve yüzdeleri hesaplanmış değerlere Ki Kare testi uygulanmıştır. Beklenen frekansların gözlenen frekanslarla ne kadar uyum sağladığı araştırılmıştır (Gökçe, 1992). Böylece gençlik grupları arasındaki farklılık saptanmaya çalışılmıştır. X^2 değerinin yüksek olduğu durumlarda gençlik grupları arasındaki farkın anlamlılık düzeyinde olduğu belirtilmiştir.

"Yaşam yönelimi testi"nde grubun ortalaması 20 bulunmuş bunun üzerinde puan alanlar iyimser, altında alanlar kötümser olarak kabul edilmiştir. Verilerin çözümlemesi ODTÜ Sosyoloji Bölümünde SPSS (Statistical Package for the Social Science) paket program uygulanarak yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bulgular araştırmanın amacı ile deneceler doğrultusunda iki grupta toplanmıştır.

1. Gençlerin Gelecek Beklentileriyle İlgili Bulgular

İşçi gençlik gelecekte daha çok ailesiyle birlikte oturmaktan yanadır. Veriler Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi gençlerin %80'i halen ailesiyle birlikte oturmaktadır. Gelecekte evlendikten sonra ailesiyle birlikte oturmaya %75.6 oranında "hayır cevabı vermişlerdir. Üniversiteli gençlik evlilik yaşı konusunda işçi gençlikten farklılık göstermektedir. Veriler Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 1: Aileyle birlikte oturma/Gençlik Gruplarına Göre Dağılımı

Kiminle Oturuyor	Gençlik Grupları				TOPLAM	
	Üniversiteli Gençlik		İşçi Gençlik			
	n	%	n	%	n	%
Ailesiyle	158	41.3	225	58.7	383	80.0
Tek başına	23	62.2	14	37.8	37	7.7
Öğrenci Yurdunda	25	100.0	-	-	25	5.2
Bekar Arkadaşlarıyla	31	91.2	3	9.8	34	7.1
TOPLAM	237	49.5	242	50.5	479	100.0

$X^2: 619231$

sd: 3

$P < .001$

Tablo 2'de görüldüğü gibi üniversiteli gençlik ve işçi gençlik arasında $P < .001$ düzeyinde anlamlı farklılık vardır. İlgili denence desteklenmiştir. Kızlar için evlilik yaşı olarak 26-30 yaş %59.4 oranında benimsenirken, işçi gençlik 21-25 yaşını %82.0 oranında benimsemektedir. Eğitim nedeniyle "uzatılmış gençlik" kavramına uyan üniversiteli gençlik (ÜG) geleneksel evlilik yaşı anlayışını değiştirmektedir. Fakat işçi gençlik (İG) özellikle genç kızlar için evlilik yaşının 25'in üzerinde olmasına sıcak bakmamaktadır. Üniversiteli gençlik 26-30 yaşlarını özellikle erkekler için %87.0 oranında benimsemektedir.

Farklılığın ekonomik nedenlerle olduğunu söyleyebiliriz. ÜG okulu bitirdikten sonra iş bulma, askere gitme vs. gibi sorunlarla karşı karşıyadır. İG başka sorunları olmakla birlikte işleri vardır ve evlilik yaşının uzamasını istememektedir.

Eş seçimi konusunda da farklılıklar gözlenmiştir. Veriler Tablo 3'de görülmektedir.

Tablo 3'de gözlenebileceği gibi ÜG %93.3 oranında eşini kendisi seçmek istemektedir. İG'de eşini kendisi seçmek istemekle birlikte %21.3 oranında ailesiyle birlikte karar vermeyi tercih etmektedir. İki gençlik grubu arasında $P < .001$ düzeyinde farklılık vardır. İlgili denence desteklenmiştir. Bu bağımlılık işçi gençlerin kendilerinin veya ailelerinin kırsal alan özelliklerini daha çok taşıdığı anlamındadır. Tampon bölge gecekondularda yaşayanlar modern aile özelliklerini ve bağımsız karar verme yetisini tam anlamıyla gösterememektedirler (Kongar, 1976).

Ailede istenen çocuk sayısı gençliğin gelecek konusunda benzerlik gösterdiği tek alandır. Veriler Tablo 4'de görülmektedir.

Tablo 4'de görüldüğü gibi ÜG %63.3, İG %66.3 oranında olmak üzere 2 çocuk istemektedir. Bu bulgu beklentimiz doğrultusunda değildir. İşçilerin daha fazla çocuk isteyeceği beklenmiştir. İlgili denence desteklenmemiştir. Ekonomik sıkıntılar istenilen çocuk sayısını sınırlandırmaktadır. Bu konu biraz tartışmalıdır. Genelde çiftler istediklerinden daha fazla çocuk sahibi olmaktadırlar. Büyük bir olasılıkla bu sayı aşılacaktır en çok da İG aşacaktır. Çünkü eğitim ve gelir düzeyi düştükçe çocuk sayısı artmaktadır (DİE 1993 yılılığı).

İşçi gençlik eşin çalışmasını pek istememektedir. Bu madde ile ilgili bulgular Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5'de görüldüğü gibi ÜG eşinin (kadının) çalışmasını %90.3 oranında isterken, İG %71.9 oranında daha az olmak üzere bunu istiyor. İG kadına ve aile anlayışına ilişkin değerleri bakımından ÜG'ten farklı gösteriyor. %28.1 oranında İG eşin çalışmasını istemiyor. Bu bakımdan iki gençlik grubu arasında $P < .001$ düzeyinde anlamlı farklılık vardır.

Gençlerin geleceğe yönelik en büyük isteklerine ilişkin bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde gençler için hayatın anlamının önce iyi bir iş %34.3, sonra da iyi bir eş %30.4 olduğu görülmektedir. İşinde yükselme de %27.9 oranında önemli bir istektir. Böylece gelecekte işle ilgili istek üniversiteli gençlik için daha çok (%33.6) ağırlık kazanmaktadır. ÜG gelecekte sıcak dostluk ilişkisine %27.7 oranında önem verirken İG bunu anlamlı bulmuyor. İG, mahallesinde, akraba çevresinde ve işyerinde arkadaşlarıyla sıcak dostluk ilişkisini koruyor olabilir. ÜG bunun özlemine çekiyor denilebilir. Eğitim ortamında işyerindeki gibi yakın ilişkiler kurulamıyor olabilir ya da öğrenciler daha bireyci ve bağımsız olduklarından yalnızlık çekiyor olabilirler.

Başarılı olmaya ilişkin veriler Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7'de görüldüğü gibi her iki gençlik grubu da hayatta başarılı olmada eğitilmiş olmayı %34 oranında önemli etken olarak görmektedir. Fakat ÜG daha çok olmak üzere %57.6 çok çalışma ön planında tutulmaktadır. Bu gençlerin gerçekçiliğini gösterdiği gibi eğitimin başarılı olmak için gerekli ama yeterli neden olmadığını da ifade etmektedir. Özellikle ÜG'in eğitilmiş olmayı birinci planda görmemesi düşündürücüdür.

Gençler nasıl bir işte çalışmak istiyor? Bu maddeyle ilgili bulgular tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8'den de anlaşıldığı gibi İG için ideal çalışma koşulu sigortalı bir iştir. Bu, çalışma dünyasında özellikle küçük işyerlerinde işçilerin sigortasız çalıştırıldığı bir göstergesidir ve işçilerin özlemi sigortalı olmaktır. ÜG eğitimin kazandırdığı bilinçlenme ve uzmanlaşmanın etkisiyle %53.8 oranında yetenek ve bilgisine uygun bir işte çalışmak istemektedir. İG bu maddeyi fazla önemsememiştir. İki gençlik grubu anlamlı düzeyde $p < .001$ farklılık göstermektedir.

Gençlerin iş seçimi sevresel olanaklarıyla sınırlıdır. Bu sosyo-ekonomik ve kültürel sınırlayıcılık gençlerin iş beklentilerini yönlendirmektedir. Bununla birlikte gençler sevilen iş ve yeteneğe göre işi tercih etmektedir ve işin güvencesi daima kazandırdığı paradan önce gelmektedir (Palmonari ve Sarchielli, 1988). ÜG ile ilgili veriler bu gözlemi pekiştirmektedir.

2. Gençlerin Kötümserlik-İyimserlik Düzeyleriyle İlgili Bulgular

Yaşama bakış açıları bakımından gençler incelendiğinde, "Yaşam Yönelimi Testi" sonuçlarına göre %56.0 oranında kötümser, %44.0 oranında iyimser oldukları gözlenmektedir. Kötümserlik-iyimserlik düzeylerinin diğer değişkenlerle etkileşimini şöyle gruplandırabiliriz.

Gençlik üniversiteli ve işçi olarak iki grupta toplandığında kötümserlik-iyimserlik düzeyleri bakımından farklılık gözlenmektedir. Bulgular tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9 incelendiğinde işçi gençliğin üniversiteli gençliğe göre daha kötümser %60.9 olduğu görül-

mektedir. ÜG iyimserlik %49.0'dur. Anlamlı düzeyde olmasa da bulgu beklentimiz doğrultusunda görünmektedir. Bu bulguyu destekleyen araştırmalar vardır. İG kentle bütünleşme ümidi taşımakla birlikte, bugünkü koşullarda ekonomik zorlanmalar, sorumluluk üstlenme, eğitim düzeyindeki düşüklük, yaşam standardının aşılabileceğine dair ümitsizlik gibi etkenlerle kötümser olabilmektedirler. Gecekondu işçi gençler kendilerini %80 oranında kentli görünürken %56 oranında kentli gibi olma isteği göstermektedirler (Özer, 1994; Tolan, 1990). Ancak bu istek iyimserlik oranını arttırmak için yeterli görünmemektedir.

Gençlerin kötümserlik-iyimserlik düzeylerine cinsiyet açısından bakıldığında iki cins arasında, anlamlı bir fark olmadığı gözlenmektedir. Veriler Tablo 10'da görülmektedir.

Tablo 10'da görüldüğü gibi kötümserlik-iyimserlik bakımından kızlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Oysa beklentimiz bu doğrultuda değildi. Genç kızların ailede ve işyerinde baskıcı tutumdan ve eşitlikçi davranılmamasından dolayı kötümser olabileceği düşünülmüştü.

Tablo 2: Kız İçin Evlenme Yaşı/Gençlik Gruplarına Göre Dağılımı

Kız İçin Evlenme Yaşı	Gençlik Grupları				TOPLAM	
	Üniversiteli Gençlik		İşçi Gençlik			
	n	%	n	%	n	%
16 - 20 yaş	6	2.7	21	9.5	27	6.1
21 - 25 yaş	85	37.9	182	82.0	267	59.9
26 - 30 yaş	133	59.4	19	8.6	152	34.1
TOPLAM	224	50.2	222	49.8	446	100.0

$X^2 : 129.0666$

sd: 2

$p < .001$

Tablo 3: Eşin Seçimi/Gençlik Gruplarına Göre Dağılımı

Eşin Seçimi	Gençlik Grupları				TOPLAM	
	Üniversiteli Gençlik		İşçi Gençlik			
	n	%	n	%	n	%
Kendisi	223	93.3	165	68.8	388	81.0
Ailesi	2	0.8	24	10.0	26	5.4
Ailesiyle birlikte	14	5.9	51	21.3	65	13.6
TOPLAM	239	49.9	65	13.6	479	100.0

$X^2 : 48.3451$

sd: 2

$p < .001$

Tablo 4: İstenen Çocuk Sayısı/Gençlik Gruplarına Göre Dağılımı

Eşin Seçimi	Gençlik Grupları				TOPLAM	
	Üniversiteli Gençlik		İşçi Gençlik			
	n	%	n	%	n	%
Çocuk olmamalı	21	8.9	10	4.1	31	6.5
1 çocuk	46	19.4	46	18.0	92	19.2
2 çocuk	150	63.3	161	66.3	311	64.8
3 çocuk ve daha fazla	20	8.4	26	10.7	46	3.6
TOPLAM	237	49.4	243	50.6	480	100.0

 $X^2: 5.0006$

sd:3

 $p < 0.1717$

Tablo 5: Eşin Çalışmasını İsteme/Gençlik Gruplarına Göre Dağılımı

Eşin Çalışması	Gençlik Grupları				TOPLAM	
	Üniversiteli Gençlik		İşçi Gençlik			
	n	%	n	%	n	%
Evet	213	90.3	174	71.9	382	81.0
Hayır	23	9.7	68	28.1	91	19.0
TOPLAM	236	49.4	242	50.6	478	100.0

 $X^2: 26.1117$

sd: 1

 $p < .001$

Tablo 6: Geleceğe Yönelik İstek/Gençlik Gruplarına Göre Dağılımı

Geleceğe Yönelik İstek	Gençlik Grupları				TOPLAM	
	Üniversiteli Gençlik		İşçi Gençlik			
	n	%	n	%	n	%
İyi bir iş	85	35.7	80	32.9	165	34.3
İyi bir eş	63	26.5	83	34.2	146	30.4
Daha yüksek öğrenim	50	21.0	21	8.6	71	14.8
İşinde yükselme	80	33.6	54	22.2	134	27.9
Sıcak dostluk ilişkisi	66	27.7	22	9.1	88	18.3
Zengin olma	38	16.0	14	5.8	52	10.8
TOPLAM	238	49.5	243	50.5	481	100.0

Tablo 7: Başarılı Olma Nedeni/Gençlik Gruplarına Göre Dağılımı

Başarılı Olma Nedeni	Gençlik Grupları				TOPLAM	
	Üniversiteli Gençlik		İşçi Gençlik			
	n	%	n	%	n	%
Çok çalışma	137	57.6	112	46.1	249	51.8
Eğitilmiş olma	82	34.5	83	34.2	165	34.3
Şanslı olma	39	16.4	28	11.5	67	13.9
Destek olma	52	21.8	36	14.8	88	18.3
TOPLAM	238	49.5	243	50.5	481	100.0

Tablo 8: Nasıl Bir İşte Çalışmak İster/Gençlik Gruplarına Göre Dağılımı

Nasıl Bir İş İster?	Gençlik Grupları				TOPLAM	
	Üniversiteli Gençlik		İşçi Gençlik			
	n	%	n	%	n	%
Kamu hizmetinde	6	1.6	18	7.4	22	4.6
Sigortalı bir işte	7	2.9	89	36.6	96	20.0
Kendi iş yerinde	87	36.6	70	28.8	157	32.6
Yetenek ve bilgiye göre işte	128	53.8	52	21.4	180	37.4
Çok para kazandıran	12	5.0	14	5.8	26	5.4
TOPLAM	238	5.0	243	50.5	481	100.0

X^2 : 112.9944

sd: 4

$p < .001$

Tablo 9: Yaşam Yönelimi Testi/Gençlik Gruplarına Göre Dağılımı

Yaşam Yönelimi Testi	Gençlik Grupları				TOPLAM	
	Üniversiteli Gençlik		İşçi Gençlik			
	n	%	n	%	n	%
Kötümser	122	51.0	148	60.9	270	56.0
İyimser	117	49.0	95	39.1	212	44.0
TOPLAM	239	49.6	243	50.4	482	100.0

X^2 : 4.7538

sd: 1

$p < 0.2920$

Tablo 10: Yaşam Yönelimi Testi/Cinsiyete Göre Dağılımı

Yaşam Yönelimi	Cinsiyet				TOPLAM	
	Kız		Erkek			
	n	%	n	%	n	%
Kötümser	140	51.9	130	48.1	270	56.0
İyimser	109	51.4	103	48.6	212	44.0
TOPLAM	249	51.7	233	48.3	482	100.0

X^2 : 0.0090

sd: 1

$p < .9241$

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen bulgular gelecekle ilgili beklentileri bakımından ve kötümserlik-iyimserlik düzeyleri bakımından üniversiteli ve işçi gençliğin benzerliklerden çok ayrılıklar gösterdiği doğrultusundadır. Sonuçlar iki grupta toplanabilir:

4.1. Gençlerin Gelecek Beklentileri

Gençliğin çoğunluğu ailesiyle birlikte oturmaktadır. Bu 16-24 yaş grubu üniversiteli ve işçi gençlik için doğaldır. Bununla birlikte gelecekte gençler %75.5 oranında ayrı evlerde oturmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Gençlik gelecekteki ailesinin daha çok "çekirdek aile", biçiminde olmasını istemektedir. Bu durum köyden-kente göçün aileyi parçalamasıyla ilgili olabilir. Öte yandan kentleşme olgusu bağımsızlığı özendiriyor denilebilir, bununla birlikte İG ailesiyle birlikte oturmayı da seçerek geniş bir aileden yana olduğunu belirtmektedir.

Üniversiteli gençler evlilik yaşını daha geç (26-30) yaşlar olarak düşünürken, işçi gençlik daha erken (21-25) yaşları tercih etmektedir. Özellikle kızlar için ezici bir çoğunluk %82 bu yaşları benimsemektedir. Bu geleneksel aile yapısına işçilerin daha yakın olduğunu göstermektedir (bkz. Tablo 2). Eğitim nedeniyle evliliğin geciktirmediği düşük gelir düzeyindeki ailelerde yani işçi kesiminde erken evlenme eğilimi daha çok gözlenmektedir.

Bağımsızlık daha çok eş seçimi konusunda gözlenirken, İG'in anne babasıyla birlikte karar vermesi beklenen bir sonuçtur. Hayatın güçlükleri dolayısıyla ana-babaların deneyimlerinden yararlanmak istemiş olabilirler (Mortimer, 1994; Roberts, 1993).

Üniversiteli ve işçi gençler olarak kent gençliği gelecekte az sayıda çocuk istemektedir. İdeal iki çocuktur %64.8 (Bkz. Tablo 4). Gelir düzeyi düşük olan ailelerde ve işçilerde daha fazla çocuk isteme eğilimi vardır. Çoğunlukla istenilenden fazla çocuk yapma durumu ortaya çıkmaktadır. Genelde insanlar ortamsal etkenler dolayısıyla tutumları doğrultusunda davranış gösterememektedirler. Fikirlerin uygulanması zorlaşmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1988). Ortamsal etkenler nedeniyle istenmeyen çocukları olmaması için özellikle işçi gençleri "aile planlaması" konusunda bilinçlendirmek gerekir.

Gençler geleceğe güvenle bakmada çok çalışmaya eğitimden daha çok önem vermişlerdir. Üniversiteli gençliğin bu şekilde düşünmesi anlamlıdır. Bununla birlikte ÜG eğitimle kazandıkları bilgi ve becerilerini iş yaşamlarında kullanmayı yinede birinci planda tercih etmektedir %35.7 (Bkz: Tablo 6). Üniversiteli gençlik en büyük isteğinin iyi bir iş ve sonra işinde yükselme olduğunu belirtmişlerdir.

İşçi gençliğin halen çalışıyor olması nedeniyle en büyük isteği iyi bir eş bulmaktır. Amaçlar bakımından farklılık gösteren gençlerin yaşam biçimleri ve çağdaşlaşma konularında birleşmeleri oldukça güçtür. ÜG bağımsızlık, işte başarılı olma, yetenek ve bilgiye önem verirken İG aile, eş ve çok çocuğa önem vermektedir. Yine de gençlik kültür merkezlerinde ve gençliğe yönelik yayınlarla ortak tutumlar geliştirilebilir.

4.2. Gençlerin Kötümserlik-Iyimserlik Düzeyleri

Gençlik "Yaşam Yönelimi Testi" verilerine göre daha çok %56.0 "kötümser" bulunmuştur (Bkz. Tablo:9). Üniversite gençliğinde kötümserlik-iyimserlik dengelilik gösterirken, işçi gençlerin iyimserlerinin oranı %39.1 kötümserlerden %60.9 oldukça farklıdır. Test sonuçlarına göre daha kötümser çıkan grup işçi gençliktir.

İşçi gençlerin daha çok olmak üzere psikolojik danışmayla kendilerini ifade etme konusunda bilinçlendirilmeye gereksinimleri vardır. Bilinçlendirme kişilik ve uyum sorunları yaşayan üniversite gençliği için de geçerlidir (Güler, 1983; Güler, 1997). Bu anlayış üniversite gençliği için kısmen kabul gördüğü halde işçi gençlik için düşünülmemektedir. Oysa 16-24 yaş grubu içinde yer alan işçiler de gençlik sorunlarını ve bunalımlarını yaşayan gençlerdir. Literatürde iyimserliğin kendini açıklama ve kontrol etme biçimi gibi bilişsel süreçlerle ilgili olduğu belirtilmektedir (Scheier ve Carver, 1986).

Kızlar ve erkekler arasında iyimserlik açısından anlamlı bir farklılık elde edilememiştir. Bu araştırmada üzerinde çalışılan grup gençtir ve yaş sınırları belirtilmiştir. Cinsiyet farklarının iyimserlik-kötümserlik üzerindeki etkisinin daha ileri yaşlarda ortaya çıkabileceği düşünülebilir.

Üniversiteli ve İşçi Gençlik Grupları arasında gelecek beklentisi ve geleceğe bakış konusundaki farklılığı, eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarıyla

azaltmak mümkün olabilecektir. Üniversiteli veya işçi gençlik olarak Türk toplumunun gençleri için anne-babaya bağlılık geleneksel aile yapısının özelliği olması bakımından rahatsız edici bulunmamış olabilir. Yapılan başka araştırmalar, gençlerimizin bağımlı kişilik özelliği sergilediğini göstermektedir (Kağıtçıbaşı, 1973; Güler, 1983).

İki gençlik grubu gelecek beklentileri, çağdaşlık kentsellik ve iyimserlik bakımından bazı farklılıklar göstermektedir. Aynı kentsel mekanı sosyal bütünlük sağlayacak biçimde paylaşabilmelerinde benzerliklerin artması gerekir. Yapılacak yeni araştırmalar gençlerin beklentilerini ve iyimserlik-kötümserlik düzeylerini belirleyen diğer etkenleri daha çok açıklığa kavuşturacaktır

KAYNAKLAR

- Adler A (1994) İnsan Tabiatını Tanıma, Çev. Ayda Yörük, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- Aydın G ve Tezer E (1991) İyimserlik, Sağlık Sorunları ve Akademik Başarı İlişkisi, *Psikoloji Dergisi*, Cilt: 7, Sayı:26, Ankara.
- Baykara A (1989) Ana-Baba Tutum Özelliklerinin Gençin Uyumuna Etkisi, Üniversite Gençliğinde Uyum Sorunları, B.Ü. Yayını, Ankara.
- Bank BJ ve Slavings RL (1992) What do Students Want? *The Sociological Quarterly* Vol: 33 no:1, 321-335.
- Çakır H (1984) Gençlik Üzerine Düşünceler, Cumhuriyet Gençlik Eki, İstanbul.
- DİE 1993 Yıllığı.
- Ekin N (1980) Gençlerin İşsizlik Sorunu, *Sosyoloji Konferansları*, İ.Ü. İktisat Fakültesi, İstanbul.
- Gökçe B (1992) Toplumsal Bilimlerde Araştırma, Savaş Yayınları, Ankara.
- Gökçe B (1984) Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları, MEGSBY, No: 270, Ankara
- Gökçe B (1976) Gecekondu Gençliği, H.Ü. Yayını, Ankara.
- Güler M (1997) Üniversite Gençliğinin Kişilik Özellikleri ve Uyum Sorunları, M.Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi, İstanbul.
- Güler M (1983) Üniversite Öğrencilerinin Eysenck Kişilik Kuramına Göre Özellikleri, (Basılmamış Master tezi, Ankara Üniversitesi D.T.C.F. Fakültesi), Ankara.
- Holtzman HW (1965) Family Structure and Youth Attitudes, Aldine Publishing Company, Chicago.
- IPPF (1994) Report On Youth People's, Undertanding Adolescent, Edited Public Affairs Department London.
- Kağıtçıbaşı Ç (1990) İnsan Aile Kültür. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Kağıtçıbaşı Ç (1973) Gençlerin tutumları Kültürlerarası Bir Karşılaştırma, ODTÜ, Ankara.
- Kağıtçıbaşı Ç (1988) İnsan ve İnsanlar, Evrim Basım Dağıtım, İstanbul.
- Kaplan L (1971) Education and Mental Helath, Herper and Row Publisher, New York.
- Kongar E (1982) Kentleşen Gecekondu Ya da Gecekondulaşan Kentler Sorunu, Kentsel Bütünleşme, Türkiye Geliştirme Araştırmaları Vakfı, No. 4, Ankara.
- Kongar E (1976) İzmir'de Kentsel Aile, Türk Sosyal Bilimler Demeği Yayını, Ankara.
- Mortimer JT, Shanahan M (1994) Adolescent Work Experience and Family Relationships Work and Occupation, Vol: 21, No:4 p:369-384.
- Palmonari A, Sarchielli G (1988) Image of Work in the Pre-Entry Phase of the Occupational Socialization Process, *Environmental Social Psychology*, by Kluwer Academic Publishers.
- Roberts Robert EL, Bengton WL (1993) Relationships With Parents, Self-Esteem and Psychological Well-Being in Young Adulthood. *Social Psychology Quarterly*, Vol: 56 No:4, 263-275.
- Ozankaya Ö (1981) Günümüz Türkiye'sinde Gençlik Toplumsal Yapıdaki Yeri, Sorunları ve Demokratik İşlevi, A.Ü. SBF Yay., Ankara.

Özer İ (1994) Kentleşme ve Kent Yaşamı (Bir Alan Araştırması), Güncel Sosyolojik Gelişmeler İçinde, Sosyoloji Demeği Yayını, s. 303-312, Ankara.

Scheier MF, Carver CS (1986) Coping With Stress: Divergent Strategies of Optimist and Pessimist, *Journal of Personality and Social Psychology*, 51: 1257-1264.

Stevens JC, Mortimer TJ (1992) Adolescent Work and Boys' and Girls' Orientations to the Future, *The Sociological Quarterly*, Vol:33, Number: 1, 153-169.

Tezcan M (1981) Kuşaklar Çatışması, Okuyan ve Çalışan Gençlik Üzerine Bir Araştırma, Ankara.

Tolan BY ve ark. (1990) Günümlüz Gençliğinin Gelecekte Beklentileri, M.Ü. basılmamış Yüksek Lisans Programı çerçevesinde gerçekleştirilmiş bir alan araştırması, İstanbul.

Topçu S (1982) Çocuk ve Yetişkinlerde Kişilik Boyutları ile Bu Boyutlarda Kültürarası Ayrılıklar, (H.Ü. Basılmamış Doçentlik Tezi), Ankara.

Ünver Ö ve ark. (1986) 12-24 yaş Gençlerinin Sosyo-Ekonomik Sorunları, Ankara.